

Državno natjecanje iz povijesti

17. – 19. travnja 2024.

1. kategorija: VII. (sedmi) razred

Zaporka:

(peteroznamenasti broj i riječ)

Broj bodova:

	67	%
--	-----------	---

Upute natjecateljima:

- Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.**
- Prije rješavanja ispita trebaš pažljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
- Nakon što ispuniš listić sa zaporkom, spremi ga u omotnicu.
- Zaporku s listića prepisi na prvu stranicu ispita.
- Pažljivo pročitaj ispitne zadatke i upute u zadatku.
- Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit piši plavom ili crnom kemijskom olovkom.
- Ispit piši isključivo pisanim, ne tiskanim slovima. Piši čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
- Osobna imena i prezimena te geografska imena piši izvorno prema udžbenicima koje je odobrio MZO u školskoj godini 2023./2024.
- Koristi se papirom za koncept tijekom rješavanja ispita jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori se u konceptu ne vrednuju.**
- Nakon završetka pisanja ispit predaj članu Državnoga povjerenstva.
- Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Državno povjerenstvo:

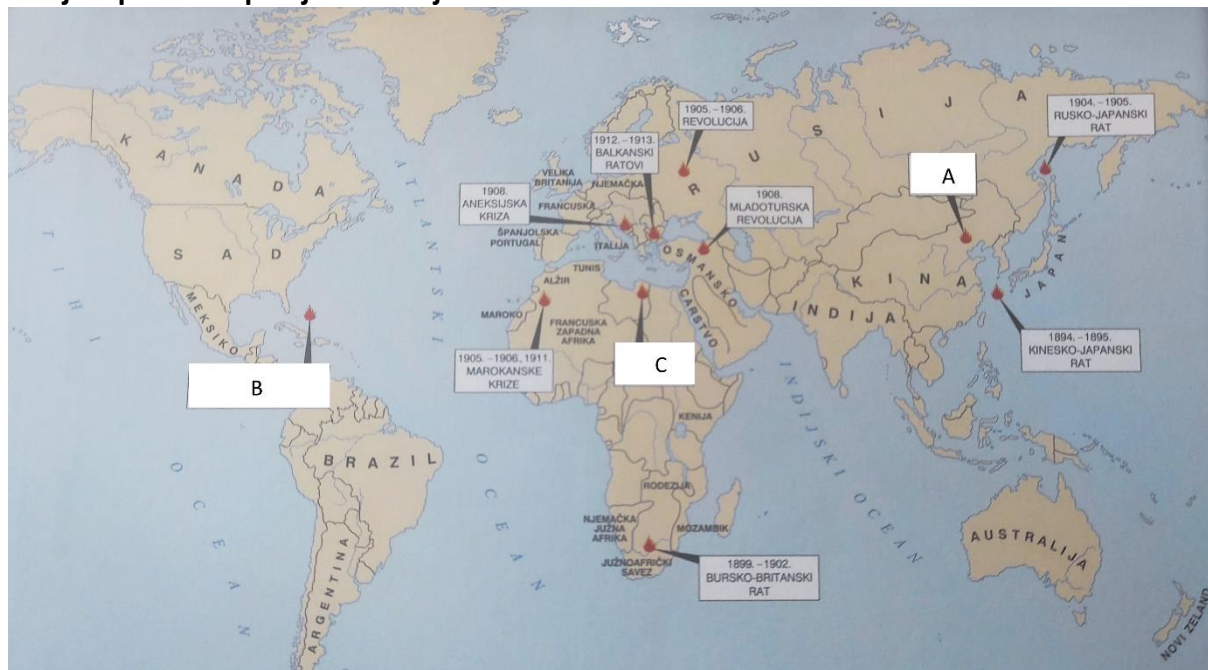
1. _____ (predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____ (član Državnoga povjerenstva)

3. _____ (član Državnoga povjerenstva)

1. Velike sile krajem 19. i početkom 20. stoljeća nisu međusobno ratovale, ali su sklapale saveze. Unatoč tomu, svaka od njih nalazila bi svoj interes u nekim lokalnim sukobima diljem svijeta. Ubrzo su njihovi suprotstavljeni interesi doveli i do oružanih sukoba na gotovo svim kontinentima.

Pažljivo promotri povijesni zemljovid 1.

Zemljovid 1.

Odgovori na sljedeća tri pitanja.

1.1. Kojim je slovom na povijesnom zemljovidu označen Talijansko-turski rat?

1

1.2. Koje je godine završio sukob označen na zemljovidu slovom A?

1

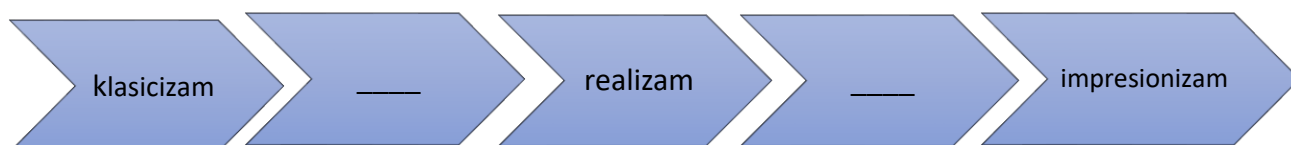
1.3. Kako se naziva sukob označen na zemljovidu slovom B?

1

2. Umjetnički stilovi od kraja 18. i tijekom 19. stoljeća u likovnim umjetnostima, književnosti i glazbi preklapaju se i brzo izmjenjuju. Umjetnost toga vremena sastavni je dio svakodnevnog života i odraz je društvenih i političkih zbivanja.

Odgovarajućim slovom ispred ponuđenih odgovora nastavi pravilan kronološki niz.

2

A) secesija

B) historicizam

C) romantizam

D) rokoko

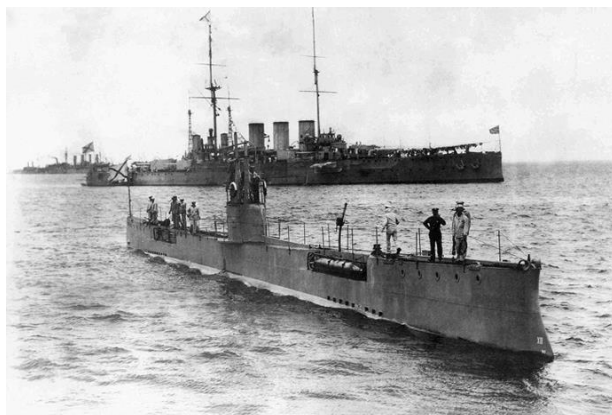
3. Prvi svjetski rat bio je prvi sukob većih razmjera u kojemu su se koristile podmornice. U početku su se podmornice koristile za obrambene svrhe. Međutim, Njemačka svojim podmornicama proširuje zadaće na ophodnje i napade na neprijateljske ratne brodove.

Pažljivo pogledaj priložene fotografije 1. i 2.

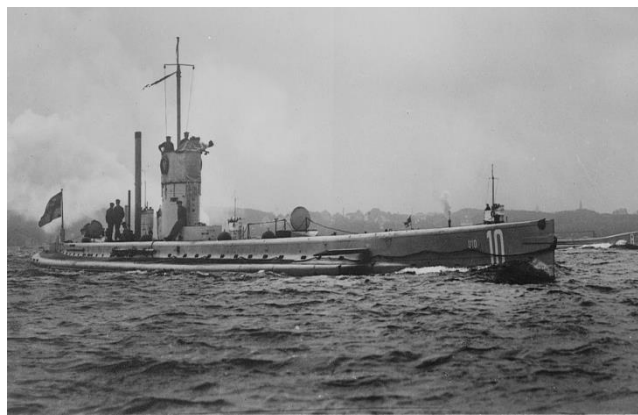
3.1. Na crte ispod fotografija razvrstaj pojmove:

A) *ruska podmornica Akula*

B) *njemačka podmornica U-10*

Fotografija 1.

Fotografija 2.

2

Odgovori na pitanje.

3.2. Osim obrambene koje su još dvije zadaće ispunjavale njemačke podmornice?

2

4. Nove ideje koje su oblikovale politički i društveni život Europe 19. i 20. stoljeća uvjetovale su i umjetničko stvaralaštvo u hrvatskoj umjetnosti.

3

Zaokruži slovo ispred tri točne tvrdnje.

- A) Engleski pjesnik George Byron pridružio se grčkim borcima za nacionalnu neovisnost.
- B) August Šenoa pisao je moderne hrvatske romane: „Kletvu“, „Diogeneša“ i „Seljačku bunu“, a bio je i urednik književnoga časopisa „Vijenac“.
- C) Razdoblje romantizma svojstveno je viktorijanskome razdoblju u Velikoj Britaniji.
- D) Secesijska zgrada Kraljevske sveučilišne knjižnice u Zagrebu otvorena je javnosti 1913.
- E) Zgrada Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti zamišljena je u romantičarskome stilu, a osnovana je na poticaj Josipa Jurja Strossmayera.
- F) Prvi hrvatski putopis „Pogled u Bosnu“ napisao je Ivan Mažuranić.

5. Vojnici Prvoga svjetskog rata bili su izloženi neljudskim uvjetima života u rovu. Osim opasnosti od metaka i granata te drugih bojnih djelovanja, veliki izazov bili su i drugi problemi poput prehrane, vode, štakora, ušiju i rogovskoga stopala.

Pročitaj povijesni izvor.

„Rovovsko je stopalo prvi put zabilježeno u Napoleonovoj vojsci 1812. Upravo je tijekom povlačenja iz Rusije postalo učestalo, pa je opisano perom francuskog vojnog kirurga.... Ako se ne liječi, rogovsko se stopalo može razviti u gangrenu, koja često završava amputacijom. ... Ako se pravilno liječi, potpun je oporavak uobičajen iako je popraćen teškim kratkoročnim bolovima... Rogovsko se stopalo može spriječiti održavanjem stopala čistim, toplim i suhim. Također su u Prvom svjetskom ratu zaključili da je za sprečavanje bolesti važno da časnici vojnicima redovito pregledavaju stopala.“

Odgovori na sljedeća tri pitanja s pomoću povijesnoga izvora.

5.1. Napiši tko je i kad prvi put opisao pojavu rogovskoga stopala.

	2
--	---

TKO: _____ GODINA: _____

5.2. Koje su bile posljedice neliječenja rogovskoga stopala?

	1
--	---

5.3 Što su trebali raditi časnici kako bi spriječili rogovsko stopalo kod vojnika?

	1
--	---

6. Samo nekoliko dana nakon austrougarske objave rata Srbiji, u sukob su se uključile gotovo sve europske sile. Lančanom je reakcijom lokalni sukob prerastao u rat velikih razmjera.

Na praznu crtu s lijeve strane upiši odgovarajuće

slovo slike proslave objave rata tijekom 1914.

Točna su dva ponuđena prijedloga.

_____ proslava objave rata u Budimpešti

_____ proslava objave rata u Berlinu

_____ proslava objave rata u Parizu

_____ proslava objave rata u Londonu

	2
--	---

7. Tijekom Prvoga svjetskog rata važnu ulogu na bojištima imali su i zapovjednici zaraćenih strana. Odnos je zapovjednika prema vojnicima bio iznimno važan jer su oni u mnogočemu utjecali na život svojih vojnika. Svaki zapovjednik želio je postići da njegova vojska bude karakterna i disciplinirana te borbena na bojištu.

	4
--	---

Usporedi i spoji parove. Upiši slovo iz desnoga stupca na odgovarajuću crtu ispred imena u lijevome stupcu.

____ Helmuth von Moltke, mlađi A) načelnik glavnoga stožera njemačke vojske (1914. – 1916.)

____ Maksimilijan Njegovan B) francuski zapovjednik na rijeci Sommi

____ Erich von Falkenhaym C) admiral i zapovjednik austrougarske ratne mornarice

____ Ferdinand Foch D) načelnik glavnoga zapovjedništva Njemačke

8. Potkraj 19. stoljeća odnosi između europskih sila postajali su sve lošiji. Nastala su dva vojno-politička saveza između kojih je raslo neprijateljstvo, koje će dovesti do izbijanja Prvoga svjetskog rata.

Pažljivo pogledaj karikaturu iz njemačkoga satiričnog časopisa „Pravi Jakov“ iz 1903.

Karikatura 1.

Zaokruži slovo ispred tri točne tvrdnje koji se odnose na uzroke Prvoga svjetskog rata.

	3
--	---

A) atentat na Franju Ferdinanda

B) utrka u naoružanju

C) kapitulacija Njemačke

D) epidemija španjolske gripe

E) povećan utjecaj vojske u društvu

F) širenje imperija

9. Pod utjecajem europskih građanskih revolucija, napretka industrije i tehnologije u 19. i početkom 20. stoljeća razvijaju se mnogi umjetnički pravci na svim područjima umjetničkoga stvaralaštva.

Usporedi i spoji parove. Upiši slovo iz desnoga stupca na odgovarajuću crtu ispred imena na lijevome stupcu.

_____ Jacob i Wilhelm Grimm	A) <i>Picassov portret</i> , 1912.	
_____ Edgar Alan Poe	B) postimpresionist	
_____ Francisco Goya	C) austrijska secesija	
_____ Auguste Rodin	D) <i>Pepeljuga</i>	
_____ Gustav Klimt	E) dvorski slikar španjolskoga kralja Karla IV.	
_____ Honore Daumier	F) skulptura <i>Mislilac</i>	
_____ Vincent van Gogh	G) pjesnik američkoga romantizma	
_____ Juan Gris	H) <i>Michelangelo karikature</i>	

10. Japan je u drugoj polovici 19. stoljeća poduzeo niz političkih i gospodarskih reforma. Cilj je bio učiniti Japan snažnom državom koja se može suprotstaviti drugim velesilama. Za zauzimanjem područja na Dalekome istoku težila je i Rusija, zbog čega će na početku 20. stoljeća doći u sukob s Japanom.

Pažljivo promotri fotografiju 3.

Odgovori na sljedeća dva pitanja. Fotografija 3.

10.1. Napiši ime luke prikazane na fotografiji 3.

	1
--	---

10.2. Koji je teritorij/područje, uz luku prikazanu na fotografiji 3., nakon Rusko-japanskog rata pripalo Japanu?

	1
--	---

11. Edouard Manet francuski je slikar realizma i impresionizma te jedan od prvih u modernoj umjetnosti. Znatno je utjecao na svjetsku umjetnost te na razvoj slikara hrvatske moderne. Henri de Toulouse-Lautrec kao slikar postimpresionizma bilježio je prizore kabareta i kavana, a njegovo slikarstvo, uz likovnu ima i povijesnu vrijednost.

Slika 1. Édouard Manet

Slika 2. Henri de Toulouse-Lautrec

Odgovori na sljedeća dva pitanja.

11.1. Koja je od Manetovih slavnih slika prikazana na slici 1.?

	1
--	---

A) Ručak na travi

B) Doručak u šumi

C) Ručak u šumi

D) Doručak na travi

11.2. Koju je parišku četvrt Henri de Toulouse-Lautrec slikao u scenama noćnog života?

	1
--	---

12. Iako su od početka Prvoga svjetskog rata Sjedinjene Američke Države pomagale hranom i oružjem Veliku Britaniju i Francusku, službeno su ostale neutralne. Dugo je vladalo uvjerenje kako Sjedinjene Američke Države moraju ići svojim putem. Ipak, situacija se promijenila kad je Njemačka pokrenula podmornički rat.

Zaokruži slovo ispred točne tvrdnje koja se odnosi na izravan povod ulaska Sjedinjenih Američkih Država u Prvi svjetski rat.

	1
--	---

A) Njemačka je u svibnju 1917. potopila šest američkih trgovačkih brodova.

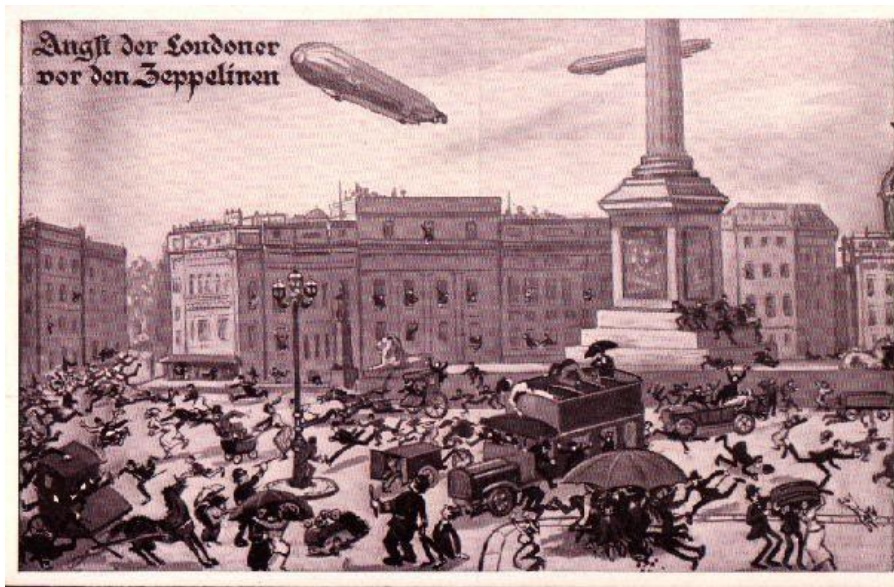
B) Sjedinjene Američke Države u zemlje su Trojnoga saveza dostavljale tri petine svojega izvoza.

C) Zimmermanov brzojav kojim se predlaže vojni savez između Njemačkoga Carstva i Meksika, u slučaju ulaska Sjedinjenih Američkih Država u rat protiv Njemačke.

D) Američke su banke kreditirale normandijske i britanske ratne pohode.

E) U podmorničkoj blokadi stradalo je najviše podmornica Sjedinjenih Američkih Država.

13. U Prvome svjetskom ratu važnu ulogu imali su i cepelini. Zrakoplovi još nisu bili toliko usavršeni, pa su se cepelini koristili i u zračnim borbama. Sljedeća slika prikazuje njemački propagandni crtež koji ilustrira njemačke cepeline nad Londonom s tekstom: „Strah Londonaca od cepelina.“

Slika 3.

Pročitaj sljedeća dva povijesna izvora.

Izvor 1

„Njemački cepelin lebdio je nad Woolwich Arsenalom i bacao bombe; ostvario je nekoliko izravnih pogodaka nakon kojih su uslijedile velike eksplozije. Udarci val osjetio se na udaljenosti od tri milje. Naši su ih mali dvokrilci napadali, ali vojnici za strojnicama u kabini cepelina – koji gotovo da je stajao u zraku – mogli su u miru nanišani i pogoditi cilj. I tako, naši hrabri piloti nisu imali šanse.“

France William Brooks, slučajni prolaznik, svjedočio je napadu njemačkih cepelina na London.

Izvor 2

„Vi znate da ja nisam kukavica. Kad smo bili u istočnoj Aziji, puno smo puta putovali kroz tajfune, od čega se čovjeku kosa diže na glavi. Ali sada, bez prestanka sanjam o tome kako se cepelin ruši. U meni je nešto što ne mogu opisati. Kao da pred sobom vidim čudnu tamu, tamu u koju ću uskoro stupiti.“

Glavni strojar njemačkoga cepelina L-31.

Zaokruži točan odgovor na temelju dva gore navedena izvora.

13.1. Koje je prijevozno sredstvo nadmoćnije po mišljenju Francea Williama Brooksa?

A) zrakoplov

B) cepelin

	1
--	---

13.2. Njemački strojar smatrao je kako su cepelini ranjivi.

A) točno

B) netočno

	1
--	---

14. Jugoistočna Europa početkom 19. stoljeća bila je poznata kao politički nestabilno područje. Nekad moćno Osmansko Carstvo bilo je nepovratno oslabljeno. Balkanske su države to odlučile iskoristiti.

Pažljivo pogledaj priloženi zemljovid 2.

Zemljovid 2. Jugoistočna Europa nakon Berlinskoga kongresa

Odgovori na sljedeća dva pitanja s pomoću zemljovida.

14.1. Napiši ime područja koje je nakon Berlinskoga kongresa imalo kršćanskoga upravitelja.

1

14.2. Na praznu lijevu crtu upiši ime države kojoj je Berlinskim kongresom omogućeno privremeno zaposjedanje Bosne i Hercegovine, a na desnu praznu crtu upiši ime države pod čijom je formalnom vlašću bila Bosna i Hercegovina.

2

PRIVREMENO ZAPOSJEDANJE

FORMALNA VLAST

15. Tijekom 19. i početka 20. stoljeća pojavljuje se nekoliko umjetničkih pravaca u europskoj umjetnosti koji su počeli preispitivati ustaljene norme i tradicije.

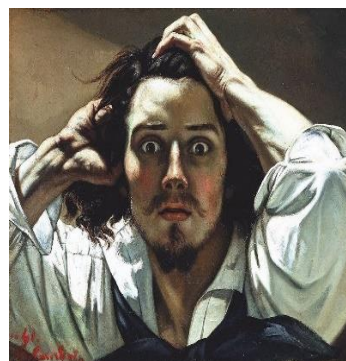
Pozorno promotri slike.

Slika 3. Eugene Delacroix,
Sloboda predvodi narod

Slika 4. Max Kurzweil,
Žena u žutoj haljini

Slika 5. Gustave Courbet,
Očajan čovjek

Zaokruži slovo ispred triju tvrdnja koje smatraš netočnima.

	3
--	---

- A) Na razvoj realizma utjecalo je otkriće i usavršavanje fotografije.
- B) Portret Gustavea Courbета *Očajan čovjek* prikazuje običnoga čovjeka bez uljepšavanja.
- C) *Žena u žutoj haljini*, slika Maxa Kurzweila, djelo je iz razdoblja romantizma.
- D) Eugene Delacroix i njegovo djelo *Sloboda predvodi narod* slavi Francusku revoluciju iz 1830.
- E) Francuska vlada kupila je sliku Eugenea Delacroixa *Sloboda predvodi narod*, ali zbog zabrane nije javno bila izložena do 1914.
- F) Otkriće i usavršavanje fotografije znatno je utjecalo na razvoj realizma.

16. Što je Prvi svjetski rat više odmicao, postajao je sve besmisleniji, uzaludne žrtve sve brojnije, a poteškoće u pozadini sve izražajnije. Sve je više ljudi na bojištima i u pozadini bilo nezadovoljno ratom. Do prekretnice u Prvome svjetskom ratu došlo je 1917. Bilo je samo pitanje dana kad će započeti završni napad i doći kraj rata.

U prazna polja ispod kapitulacije država upiši slovo ispred odgovarajućega datuma.

	4
--	---

kapitulacija
Njemačkoga Carstva

--

kapitulacija
Osmanskoga
Carstva

--

kapitulacija
Rumunjske

--

kapitulacija
Bugarske

--

- A) listopad 1918.
C) rujan 1918.

- B) svibanj 1918.
D) studeni 1918.

Državno natjecanje iz povijesti
školska godina 2023./2024.
1. kategorija: VII. (sedmi) razred
17. – 19. travnja 2024.

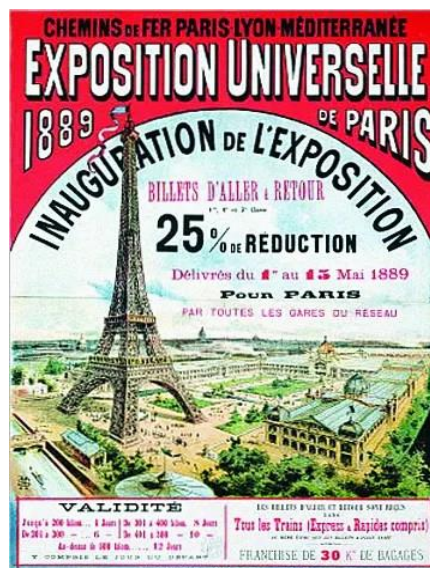
19. Nakon što je Njemačko Carstvo jedino od središnjih sila ostalo u ratu, njemačko zapovjedništvo pokušalo je preokrenuti ishod rata odlučnim napadom na britansku mornaricu. Napad nije uspio. Suočen s porazom, njemački se car odrekao prijestolja, a Njemačka je postala republika. Nova vlada potpisala je kapitulaciju koja je bila ponižavajuća za Nijemce.

Odgovori na pitanje.

	1
--	---

19.1. Napiši ime države u kojoj je potpisana kapitulacija Njemačke.

20. Za svjetsku izložbu u Parizu krajem 19. stoljeća podignuta je za tadašnja shvaćanja krajnje neobična građevina – Eiffelov toranj, nazvan tako prema inženjeru koji ga je konstruirao. Suvremenici nisu bili pretjerano oduševljeni tornjem. Jedan poznati francuski pisac svakoga je dana ručao u restoranu u njegovu podnožju. Na pitanje zašto ide na ručak isključivo u taj restoran, odgovorio je: „To je jedno od rijetkih mjesta u Parizu odakle ga ne mogu vidjeti.“

Odgovori na sljedeća dva pitanja.

20.1. Koje je godine održana gore opisana svjetska izložba u Parizu?

Plakat 1.

	1
--	---

20.2. O kojemu je poznatom francuskom piscu riječ u gornjemu tekstu?

	1
--	---

A) Honore de Balzac B) Gustave Flaubert C) Guy de Maupassant D) Victor Hugo

21. Za samo desetak dana u lipnju 1914. u ratnome sukobu našle su se najveće i najvažnije europske države. Bilo je samo pitanje vremena kad će se i ostale države Europe opredijeliti za jednu ili drugu stranu. Počeo je opći rat koji se suprotno njemačkim očekivanjima pretvorio u dugačak i iscrpljujući. Neke bitke bile su dugotrajne i s puno ljudskih žrtava. U Prvome svjetskom ratu bilo je više bitaka, no neke od njih se izdvajaju.

Zaokruži slovo ispred točnoga kronološkoga niza.

A) Tannenberg → Galipolje → Kajmakčalan → Kobarid

B) Galipolje → Kajmakčalan → Kobarid → Tannenberg

C) Kajmakčalan → Kobarid → Tannenberg → Galipolje

D) Kobarid → Tannenberg → Galipolje → Kajmakčalan

	1
--	---

22. Za vrijeme političkih kriza i ratnih sukoba često se političari, pape i ostale važne osobe obraćaju javnosti s molbom za prestankom sukoba i ratova. Katkad njihove poruke pridonose pozitivnomu rješenju krize, a nerijetko javnost ima i negativan stav. Tako se za vrijeme Prvoga svjetskog rata, osim američkoga predsjednika Thomasa Woodrowa Wilsona, sa svojom mirovnom inicijativom obratio i papa.

	1
--	---

Odgovori na pitanje.

22.1. Napiši ime tadašnjega pape koji se istaknuo svojom mirovnom inicijativom.

23. “Pa čemu se bojati? Ta On gore već znade što će sa mnom biti, On me neizmjereno voli, pa znade da li je za mene bolje da poginem ili da dalje živim. Pa čemu se bojati kad On određuje moje puteve! Valja živjeti i Njega vječno hvaliti i ne brinuti se za smrtnu opasnost.”

Riječi su to iz ratnoga dnevnika kasnijega hrvatskoga blaženika koji je prikazan na fotografiji 5.

Fotografija 5.

Odgovori na sljedeća dva pitanja

23.1. Napiši ime i prezime hrvatskoga blaženika koji je prikazan na fotografiji 5.

	1
--	---

23.2. Od koje do koje je godine sudjelovao u borbama na talijanskome bojištu?

	1
--	---

24. Na početku Prvoga svjetskog rata Italija se kolebala između Središnjih sila i Antante. U proljeće 1915. nakon što je sklopila s Velikom Britanijom i Francuskom Londonski ugovor odlučila se za stranu Antante. Ulaskom u rat protiv Austro-Ugarske, Italija je trebala dobiti velike dijelove obećanih teritorija.

Zaokruži slovo ispred dviju tvrdnja koje se odnose na teritorijalni dobitak Italije.

	2
--	---

A) Italiji je obećan dio austrijskih i francuskih zemalja.

B) Italiji je obećano područje na kojemu su živjeli Hrvati: Istra, otoci Cres i Lošinj, sjeverna Dalmacija područje od Lisarice i Tribnja na sjeveru do rta Ploča sa Šibenikom i Zadrom.

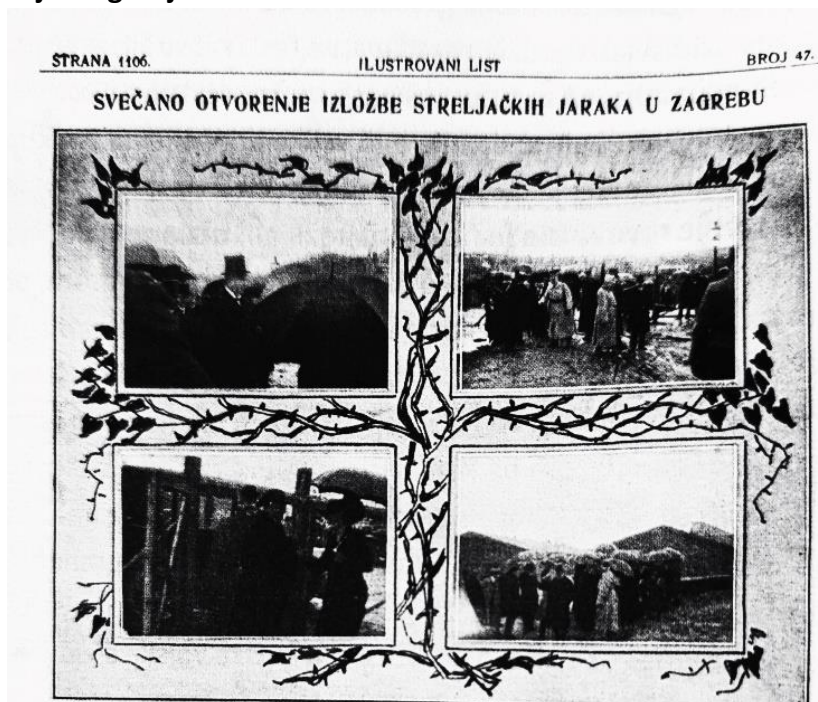
C) Italiji su obećani dijelovi Osmanskoga Carstva u sjevernoj Turskoj.

D) Italija je dobila i sjevernu Makedoniju, te joj je priznata aneksija Libije.

E) Italiji su obećani svi dalmatinski otoci od Premude do Mljeta.

25. Mnogobrojne su građanske organizacije i udruge tijekom Prvoga svjetskoga rata priređivale brojne dobrotvorne priredbe i slična događanja kako bi prikupile sredstva za ublažavanje posljedica rata. Tako je u Zagrebu 14. studenoga 1915. pred velikim brojem okupljenih dostojanstvenika i javnih službenika otvorena izložba seljačkih i obrambenih jaraka.

Pozorno pogledaj fotografiju 6.

Fotografija 6. Izložba seljačkih obrambenih jaraka, u Zagrebu 1915., *Ilustrovani list*, br. 47.

„U nedjelju, dne 14. listopada u 11 sati prije podne bila je svečano otvorena izložba streljačkih i obrambenih jaraka u Zagrebu koju je priredilo gospojinsko društvo „Hrvatski Zitin dom“, u korist hrvatskih invalida....

....U 11 sati dovezao se automobilom ban Skerlec sa svojim tajnikom. Na to je barunica Hellenbach u ime gospojinskog odbora pozdravila pokrovitelje i zahvalila im te umolila bana, da izložbu otvori, na što je ban proglasio izložbu otvorenom.“

Odgovori na sljedeća tri pitanja s pomoću povijesnoga izvora.

25.1. Koliko je godina prošlo od navedene izložbe do danas?

	1
--	---

25.2. Napiši prezime osobe koja je otvorila izložbu.

	1
--	---

25.3. U čiju je korist priređena navedena izložba?

	1
--	---